

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม

The Proposed Policy for Developing Educational Management Based On the 20-Year National Scheme of Education (B.E. 2560-2579) in Nakhon Phanom Province

วชิระ พลพิทักษ์¹, ธวัชชัย ไพไธล² และเพลินพิศ ธรรมรัตน์³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุขภูมบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
โทรศัพท์ 087-8682210 e-mail: kimaanoi@hotmail.com

²อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม 2) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย และ 3) ตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยการศึกษเอกสาร การศึกษาเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาพหุกรณี ระยะที่ 2 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระยะที่ 3 การตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการตรวจสอบ และยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญ ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง ความเป็นประโยชน์ และการประชาสัมพันธ์ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) พบว่า สภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ในจังหวัดนครพนม มี 6 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ มี 3 เป้าหมาย 10 แนวทางการพัฒนา 2) ด้านการผลิต และพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มี 3 เป้าหมาย 11 แนวทางการพัฒนา 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 4 เป้าหมาย 14 แนวทางการพัฒนา 4) ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มี 3 เป้าหมาย 10 แนวทางการพัฒนา 5) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี 3 เป้าหมาย 10 แนวทางการพัฒนา 6) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มี 4 เป้าหมาย 8 แนวทางการพัฒนา

3. ผลการตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย, การจัดการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี

Abstract

The purposes of this research were: 1) to examine the educational management conditions and guidelines for developing educational management in Nakhon Phanom province in accordance with the 20-year National Scheme of Education (B.E. 2560-2579), 2) to draft the policy proposals through seminars, and 3) validate and evaluate the proposed policy proposals through experts' reviews and confirmation in terms of appropriateness, feasibility, congruence, and utilization. The public hearing was also conducted with stakeholders involved. The research process was divided into three phases: Phase I concerned an investigation on educational management conditions and guidelines for educational management development through document inquiries, a survey, in-depth interviews, and multi-case studies. Phase II was related to drafting the policy proposals. Phase III involved verification and evaluation of the proposed policy proposals. The experts validated and confirmed the proposed policy proposals in terms of its suitability, feasibility, congruence, and utilization, and the public hearings with stakeholders.

The findings revealed that:

1. The educational management conditions and guidelines for developing educational management in Nakhon Phanom province in accordance with the 20-year National Scheme of Education (B.E. 2560-2579) were at a high level.

2. The policy proposals for educational management development in Nakhon Phanom Province in accordance with the 20-year National Scheme of Education (B.E. 2560-2579) comprised six strategies: 1) Educational management for society and national security with three goals and ten development guidelines, 2) Production and development of manpower, research and innovation to create the country's competitiveness with three goals and 11 development guidelines,

3) Developing human potential at all ages and creating a learning society with four goals and 14 development guidelines, 4) Creating opportunities, equality and educational equality with three goals and ten development guidelines, 5) Environmentally friendly educational management for life quality enhancement with three goals and 10 development guidelines, 6) Efficiency development for educational management system with four goals and eight development guidelines.

3. The policy proposals were validated and evaluated for its suitability feasibility, congruence, and utilization and achieved the highest level for all aspects.

Keywords: Policy Proposals, Educational Management, 20-Year National Education Plan

1. บทนำ

จากกรอบนโยบายในการจัดการศึกษาระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขึ้นมา เพื่อให้การจัดการศึกษาของไทยมีการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งมีทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ 2) การผลิต และพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ในแต่ละยุทธศาสตร์ได้กำหนดไว้อย่างกว้างๆ ไม่ได้ระบุให้ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในแต่ละภาค จังหวัด และท้องถิ่น ดังนั้นสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ได้ทำยุทธศาสตร์ที่บรรจุในนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ พบว่ายังไม่สอดคล้องกับบริบทในการจัดการศึกษาของจังหวัดนครพนม เท่าที่ควร จึงอาจเป็นสาเหตุให้คุณภาพการจัดการศึกษา ไม่สนองตอบต่อเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครพนม มีหน้าที่ปฏิบัติการกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของจังหวัดนครพนม โดยมุ่งเพิ่มโอกาส และความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ และมาตรฐานของประชาชนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ พัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคมผ่านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ การยอมรับ และพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีกรอบทิศทาง และเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครพนม ที่สนองหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับการสร้างบุคลิก และอุปนิสัยที่ดีงาม (Character Education) สอดคล้องกับแนวคิด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 5) ให้ความเห็นว่าประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติของการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) นโยบายรัฐบาล (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ยุทธศาสตร์ และนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ และรองรับกับโครงสร้างประชากร บริบทการจัดการศึกษาของประเทศ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกศตวรรษที่ 21

การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดนครพนม เป็นภารกิจหลักที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และหน่วยงานทางการศึกษาจะต้องดำเนินการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จเป็นรูปธรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย สาระของแผนพัฒนาการศึกษาที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนพัฒนาการศึกษาของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง และสาธารณชน เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และการนำแผนสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม เพื่อเป็นข้อเสนอที่เหมาะสมในการปฏิบัติตามภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม
3. เพื่อตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตวิธีการศึกษา ศึกษาด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) เป็นการใช้สหวิทยาการ กล่าวคือ การใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

1.1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบาย องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษา แนวทางการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม ภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บริบทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางทฤษฎี เป็นการศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร เช่น รายงานการประชุม รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด คู่มือการปฏิบัติการ รายงานผลการประเมินตนเอง แผนปฏิบัติการประจำปี 2561 เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2. การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) เป็นการศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน ครูผู้สอน จำนวน 100 คน และบุคลากร จำนวน 100 คน ที่ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 300 คน

1.3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้มีประสบการณ์ หรือความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษา และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารงานด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน

1.4. การศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) เป็นการศึกษาดูงานการปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่ใกล้เคียง จำนวน 3 จังหวัด ประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมุกดาหาร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ศึกษาธิการจังหวัดจังหวัดละ 1 คน รองศึกษาธิการจังหวัด หรือศึกษานิเทศก์ จังหวัดละ 1 คน รวม 6 คน

1.5. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 คน

1.6. การตรวจสอบและยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญ วัตถุประสงค์เพื่อพิจารณา ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Compatibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน เพื่อพิจารณาเสนอแนะร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม

1.7. การประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing) ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัดนครพนม จำนวน 1 คน รองศึกษาธิการจังหวัดนครพนม จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่ม จำนวน 8 คน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม จำนวน 20 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครู จำนวน 20 คน พนักงานราชการตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 9 คน ผู้แทน อ.ก.ศ.จ. นครพนม จำนวน 1 คน ผู้แทน กตปน. จำนวน 1 คน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน บุคคลภายนอก จำนวน 7 คน รวมจำนวน 100 คน

2. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางเนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ คือ

2.1. ขอบเขตของนโยบาย ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย แนวทางการพัฒนา

2.2. องค์ประกอบของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

3. สถานที่ทำการวิจัยสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม

4. ระยะเวลาและแผนในการดำเนินการวิจัย ดำเนินการวิจัย ในระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2563 ดังนี้

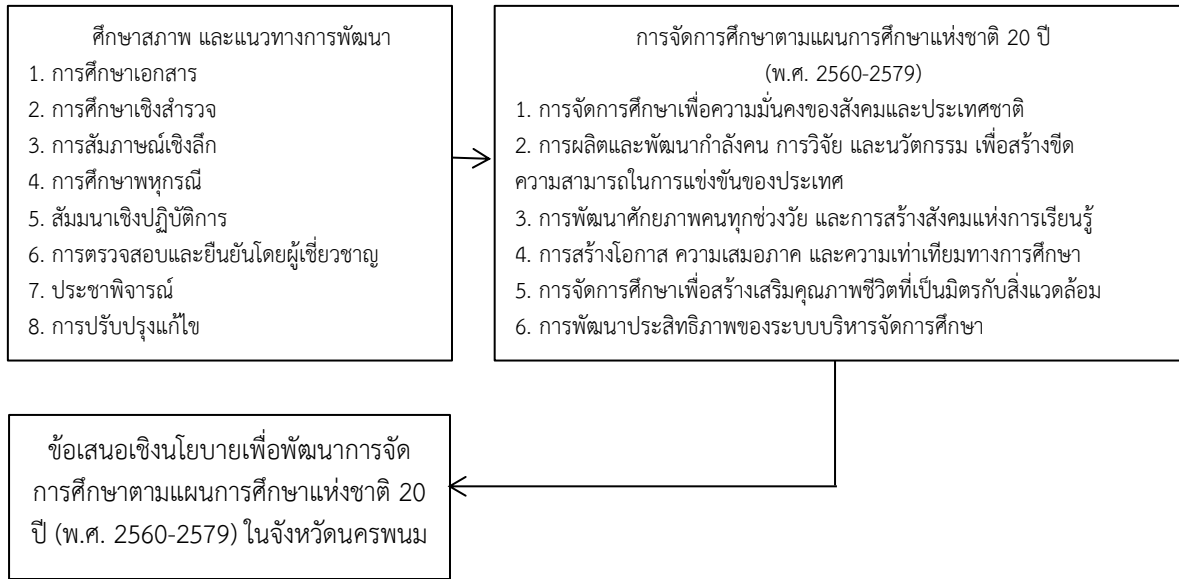
4.1. ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม (การศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาพหุกรณี) ในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2561 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

4.2. ระยะเวลาที่ 2 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย (สัมมนาเชิงปฏิบัติการ) ในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

4.3. ระยะเวลาที่ 3 การตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย (การตรวจสอบและยืนยัน ประชาพิจารณ์ การปรับปรุงแก้ไข) ในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ถึง มกราคม พ.ศ. 2563

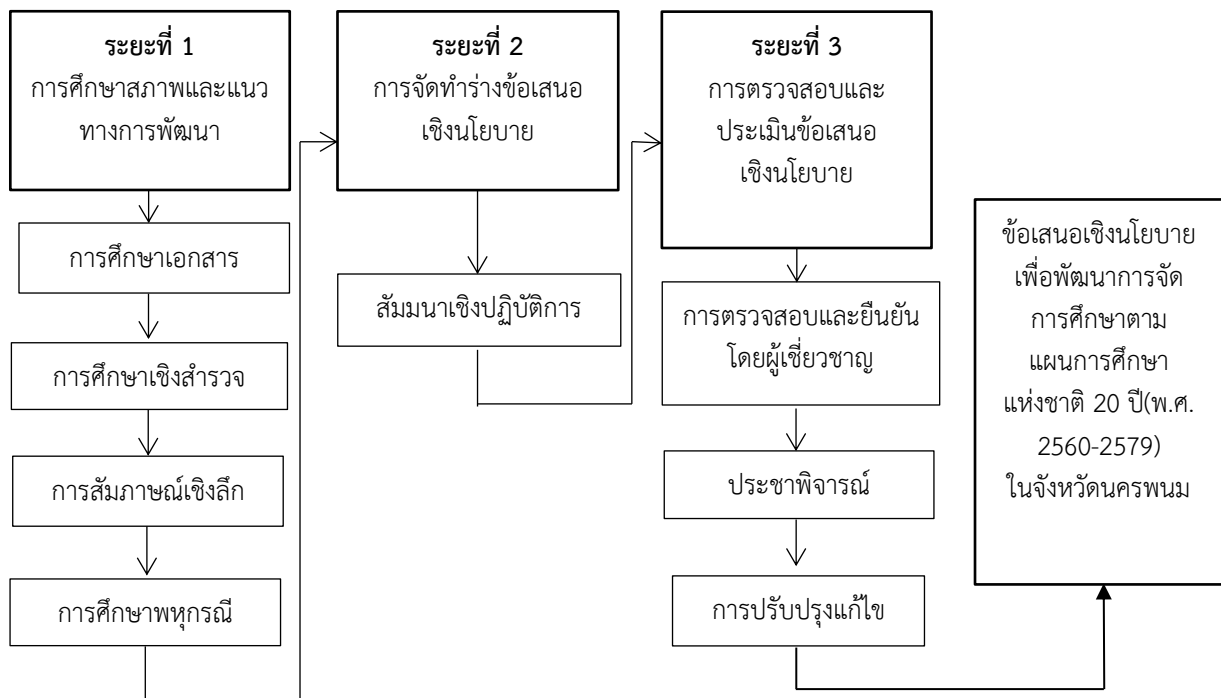
4. กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

5. ขั้นตอนการวิจัย

รูปที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) ซึ่งการวิจัยมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary Approach) คือ ศึกษาโดยใช้ศาสตร์หลายสาขาวิชา และวิธีการหลายวิธี ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ และแนวทางการพัฒนา

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม มีการศึกษาบริบท 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (In-depth Interview) และศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) ได้ข้อสรุปสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม รายละเอียดกิจกรรมดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study)

วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบาย องค์กรประกอบสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษา แนวทางการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม ภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บริบทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ทางทฤษฎี เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร เช่น รายงานการประชุม รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด คู่มือการปฏิบัติการ รายงานผลการประเมินตนเอง แผนปฏิบัติการราชการ ประจำปี 2561 เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากร ที่ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 300 คน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ (2.1) โครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากร ที่ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม (2.2) พัฒนาแบบสอบถาม ประกอบด้วย การดำเนินงาน 6 ด้าน นำแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น (2.3) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ IOC (Index of Item Total Objective Congruence) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้วิธีการในลักษณะเดียวกันกับการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) อาจารย์ในอุดมศึกษา จำนวน 1 คน 2) ศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 1 คน 3) ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน 4) รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน 5) ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์หรือครู จำนวน 1 คน พบว่า ได้แบบสอบถามที่ใช้ได้อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.60-1.00 (2.4) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (2.5) การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อหาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121)

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (In-depth Interview)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพิจารณาเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาการจัดการศึกษาในจังหวัดนครพนม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติ ดังนี้ (1.1) เป็นผู้มีประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษา จำนวน 5 คน (1.2) เป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารงานด้านการศึกษา จำนวน 5 คน 2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประเด็นสำคัญตามขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ที่กำหนดได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารงาน และการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม 3) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแจ้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบล่วงหน้า เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์รายละเอียดในการวิจัย และวิธีการวิจัย มีการบันทึกข้อมูล และภาพถ่าย ใช้วิธีการจดบันทึกรายละเอียดต่างๆ หลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดรวบรวมเป็นข้อมูลวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจับประเด็นที่เป็นข้อความสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะที่สำคัญเป็นความเรียง นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study)

ผู้วิจัยได้ศึกษาดูงานการปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่ใกล้เคียง จำนวน 3 แห่ง คือ 1) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสกลนคร 2) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ 3) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมุกดาหาร การกำหนดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป้าหมายเป็นกรณีศึกษา ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนด คือ เป็นหน่วยงานที่มีระบบบริหาร มีกระบวนการบริหารจัดการองค์การเป็นที่ยอมรับ มีความโดดเด่น และอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง โดยองค์รวมเหมาะสมตามแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับศึกษาธิการจังหวัด รองศึกษาธิการจังหวัดหรือศึกษานิเทศก์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมแนวทางการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา และเพื่อเป็นสารสนเทศส่วนหนึ่งในการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คือ การวิเคราะห์เอกสารและการวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ สำหรับข้อมูลบางส่วนเป็นการนำข้อความสำคัญที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึง ภารกิจ การพัฒนางานหรือสภาพการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในรอบปีที่ผ่านมา และในปัจจุบัน และสังเกตสภาพทั่วไปแล้วนำเสนอเป็นความเรียง

จากการศึกษาด้วยวิธีดำเนินการดังกล่าว คือนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (In-depth Interview) และศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย นำไปสู่การดำเนินการในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อให้ได้ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย เกณฑ์พิจารณาในการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเหมาะสม (Propriety) พิจารณาถึงความเหมาะสมกับบริบทของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม 2) ความเป็นไปได้ (Feasibility) พิจารณาจากกรอบนโยบายสู่การปฏิบัติเพียงพอต่อการใช้ทรัพยากร ระเบียบข้อปฏิบัติ 3) ความสอดคล้อง (Compatibility) พิจารณาจากความสอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด หรือสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และ 4) ความมีประโยชน์

(Utility) พิจารณาจากผลดีที่เกิดขึ้นกับหน่วยงาน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นกระบวนการที่ได้ซึ่งข้อเสนอเชิงนโยบายที่ครอบคลุมภารกิจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายเกิดจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการนำมาเป็นข้อมูลเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย มีรายละเอียดกิจกรรมดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 5 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Operational Seminar)

วัตถุประสงค์เพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ที่เหมาะสม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัดนครพนม รองศึกษาธิการจังหวัดนครพนม บุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิ คุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ คือ 1) เป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยเชิงนโยบาย 2) เป็นผู้เชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษา 3) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากร ที่ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ ดูแล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 คน

ผู้วิจัยได้นำเสนอความเป็นมา ขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัยที่ได้ข้อมูลจากผลการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (In-depth Interview) และศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) รวมทั้งเอกสารสรุปผลการวิจัยดังกล่าว เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆ มาวิเคราะห์สังเคราะห์ประกอบการร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้ 1) กำหนดหลักการ แนวคิดและกำหนดรายละเอียดการร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย 2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย มี 6 องค์ประกอบ คือ (2.1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ (2.2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (2.3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (2.4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา (2.5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2.6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา 3) ปรับปรุงและพัฒนาร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม 4) นำเสนอร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยปรับปรุงร่างข้อเสนอเชิงนโยบายตามข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและประเมินเป็นข้อเสนอเชิงนโยบาย

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบและยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญ 1) วัตถุประสงค์เพื่อพิจารณา ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Compatibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน เพื่อพิจารณาเสนอแนะร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติ ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อ ดังนี้ (1.1) มีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก (1.2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษา (1.3) ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 2) กลไกการปฏิบัติ ประกอบด้วย ข้อเสนอเชิงนโยบาย เกณฑ์การพิจารณาความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Compatibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

ขั้นตอนที่ 7 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing)

วัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะต่อร่าง และตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา ผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ ประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public hearing of Stakeholders) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดนครพนม รองศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ผู้อำนวยการกลุ่ม และบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม จำนวน 30 คน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 59 คน

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น คือ ผู้แทนคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดนครพนม ผู้แทนคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลภายนอก จำนวน 7 คน รวม 11 คน รวมผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ทั้งหมด 100 คน

การประชาพิจารณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม และระยะที่ 2 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย พร้อมทั้งเอกสารประกอบการประชาพิจารณ์ เกี่ยวกับความเป็นมาของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นข้อเสนอในระดับพื้นที่ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการร่วมคิด วิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผลการดำเนินการที่ผ่านมา และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอ

7. สรุปผล

ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม สภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ มี 3 เป้าหมาย 10 แนวทางการพัฒนา 2) ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มี 3 เป้าหมาย 11 แนวทางการพัฒนา 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 4 เป้าหมาย 14 แนวทางการพัฒนา 4) ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มี 3 เป้าหมาย 10 แนวทางการพัฒนา 5) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มี 3 เป้าหมาย 10 แนวทางการพัฒนา 6) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มี 4 เป้าหมาย 8 แนวทางการพัฒนา

3. ผลการตรวจสอบ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความจำเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

8. อภิปรายผล

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม พบว่า

1. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

1.1. ผู้เรียนทุกช่วงวัยมีความรักสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการปลูกฝัง และเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสามัคคีสนันสนุน สันติวิธีต่อต้านการทุจริต คอรัปชั่น และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ผ่านหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และความเป็นพลเมือง พร้อมทั้งจัดกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ที่สะท้อนความรัก และการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ และการยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับแนวคิด สมฤดี พลวุฒิโหมทัย (2561 : 264) ให้ความเห็นว่าการพัฒนาการบริหารระบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย จะต้องเสริมสร้างคุณภาพของพลเมืองให้เป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทตามหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม มีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ในฐานะเป็นมนุษย์ และสมาชิกของสังคมที่เท่าเทียมกันซึ่งการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไป

1.2. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่ชายแดนจังหวัดนครพนม ได้รับการศึกษา และเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการสร้าง และพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อตอบสนองต่ออัตลักษณ์จังหวัดนครพนม น้อมนำแนวพระราชดำริ สืบสานพระราชปณิธาน และพระบรมราโชบายด้านการศึกษา หรือ “ศาสตร์พระราชา” มาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดนครพนม และการจัดกิจกรรมทั้งใน และนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ พร้อมทั้งพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในจังหวัดนครพนมให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ เช่น เขตพื้นที่ชายแดน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และผู้เรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพ หรือทักษะด้านอาชีพ สามารถมีงานทำ หรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่น ดำเนินการผลิต และพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของแผนพัฒนาจังหวัด และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดนครพนม สอดคล้องกับแนวคิด สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส (2551 : 37) ให้ความเห็นว่าการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสที่ยากจน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาด้านอาชีพ เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญของการประกอบอาชีพและการมีรายได้ที่พอเพียงต่อการยังชีพ

1.3. ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ และปลูกฝังแนวทางการบริหารความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธี คือ การไม่ใช้ความรุนแรง เนื่องจากการใช้ความรุนแรงเป็นตัวก่อให้เกิดความแตกแยก และสร้างความเสียหายต่อจิตใจและร่างกาย ทั้งในส่วนของปัจเจกและส่วนรวม พร้อมทั้งเสริมสร้างความรู้

ความเข้าใจ ใ้รู้เท่าทันเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม และความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ สิ่งเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ ฯลฯ

2. ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2.1 ผู้เรียนมีทักษะที่สำคัญจำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดนครพนม โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการสร้าง และพัฒนาหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อตอบสนองแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (2560-2579) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครพนม และการฝึกทักษะที่สำคัญจำเป็น และมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด นครพนม ผลิตผู้เรียนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดนครพนม สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดนครพนม และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้งเสริมสร้างการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศคู่ค้า อย่างน้อย 1 ภาษา

2.2 สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตผู้เรียนที่มีความเชี่ยวชาญ และเป็น เลิศเฉพาะด้าน โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่จัดการศึกษา เสริมสร้างการดำเนินการผลิต ผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะด้าน เพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัด นครพนม และการพัฒนาประเทศ เสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาในอนาคต เช่น เทคโนโลยีการเกษตร อุตสาหกรรมเกษตร การพัฒนาการเกษตรด้วยเทคโนโลยี เกษตรยุคใหม่ (Smart Farmer) และใ้เรียนใ้รู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีการดำเนิน การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ และหน่วยงานที่จัดการศึกษา ในการผลิต กำลังคนระดับกลางและระดับสูง จำแนกตามระดับ ประเภทการศึกษาในสาขาวิชา ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดนครพนม และการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับแนวคิด สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 8) ให้ความเห็นว่าประเทศไทย 4.0 ต้องเปลี่ยนผ่านทั้งระบบ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหาร จัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็น ผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

2.3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิต และมูลค่าเพิ่มทาง เศรษฐกิจ โดยการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีผลงานการ วิจัยและนวัตกรรม ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างการทำวิจัย เพื่อพัฒนาการบริหาร จัดการศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยเน้นใ้มี การวิจัยในชั้นเรียน ในสถานศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทาง เศรษฐกิจ สอดคล้องกับแนวคิด วิทยากร เชียงกูล (2559 : 63) ให้ความเห็นว่าโลกในศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ แรงงานที่มีความรู้ ทักษะ แนวคิด วิเคราะห์เป็นมีจิตนาการและเรียนรู้อะไรใหม่ๆ ได้ดี ปรับตัวได้เก่ง แก้ปัญหา ได้เก่ง การจัดการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่ฉลาด รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น มีความสามารถในการทำงาน แก้ปัญหา และแข่งขันทางเศรษฐกิจ ได้มากขึ้น

3. ด้านการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

3.1. ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งมีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาคูณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินการให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคูณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครู อาจารย์ ผู้บริหาร และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และการนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ มาใช้ยกระดับคุณภาพการศึกษา

3.2. สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) เป็นทักษะกระบวนการให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ ทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด มนตรี ศิริจันทร์ชื่น (2554 : 3) ให้ความหมายของ Active Learning ว่าเป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังหรืออ่านเพียงอย่างเดียว โดยเป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ตอบโต้ วิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ซึ่งผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ พร้อมทั้งให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สนับสนุนการผลิต การจัดหา และใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นำกระบวนการ PLC มาบูรณาการจัดการเรียนรู้

3.3. ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผล มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการให้มีระบบและกลไก การทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับแนวคิด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 3) ให้ความเห็นว่าจะต้องเปลี่ยนระบบการประเมินเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะการคิดเป็น วิเคราะห์เป็น ตามทักษะในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งให้มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาดโอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน

3.4. ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐาน พร้อมทั้งครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการให้มีระบบการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล การให้ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน การพัฒนาผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศ คู่ค้า สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท

4. ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

4.1 ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาส และความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการเพิ่มโอกาสให้ประชากรวัยเรียนทุกคนที่ได้รับโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และเสมอภาค เพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงบริการทางการศึกษา การเรียนรู้ อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และต่อเนื่องตลอดชีวิต สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ) ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพด้วยรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิด วิชาญ ทราวยอ่อน (2560 : 3) ให้ความเห็นว่าการศึกษาคือศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมรับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

4.2 การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning Information Technology : DLIT) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV) ฯลฯ และให้มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิด นิกร จันภิรม และคณะ (2562 : 308) ให้เห็นว่าการสร้างโอกาส และความเท่าเทียมในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล

4.3 ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผน การบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมินและรายงานผล โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการให้มีระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล การสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ระบบส่งเสริมความประพฤติผู้เรียน ระบบคุ้มครองผู้เรียน และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม สนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรม และการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับเด็กด้อยโอกาส ที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎร เช่น เด็กไร้สัญชาติ เด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยที่ไม่เลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิด สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2557 : 11) ให้เห็นว่าการที่ประเทศไทยยังไม่สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม และมีประสิทธิภาพ

5. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.1 ผู้เรียนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการเสริมสร้างสนับสนุนผู้เรียนทุกช่วงวัย ในการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เสริมสร้างให้ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการอบรม การพัฒนาในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิด ปรียานุช พิบูลสรารุช (2551 : 19) การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของ

วัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์ความเป็นไทย การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ใน 2 ส่วน คือ การบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

5.2 หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการให้มีหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุนผู้เรียนทุกระดับการศึกษา มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต และมีการผลิตสื่อการเรียนรู้ในสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการเสริมสร้างให้มีการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สนับสนุน ให้มีกลุ่มจิตอาสา ที่มาจากประชาชน ชุมชน ผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วม และเป็นแกนนำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

6. ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

6.1 ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาระบบการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และมีรูปแบบ แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์ และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม ตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงาน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของจังหวัดนครพนม สอดคล้องกับแนวคิด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 5) ให้ความเห็นว่าอนาคตประเทศไทยจะเป็นสังคมความร่วมมือในการขับเคลื่อนให้ก้าวไปสู่ระบบการบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย รับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และประชาชนมีส่วนร่วม เศรษฐกิจและสังคมไทยมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน เศรษฐกิจและสังคมพัฒนาอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อย ระบบเศรษฐกิจมีความเป็นชาติ และเศรษฐกิจดิจิทัล ที่เข้มข้นและคนไทยในอนาคตมีศักยภาพในการร่วมกันพัฒนา สามารถปรับตัวรองรับบริบทในอนาคตได้

6.2 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่บริการ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่บริการ สอดคล้องกับแนวคิด นิกร จันภิรมย์ และคณะ (2562 : 310) ให้ความเห็นว่าการเชื่อมโยงเครือข่ายทางการศึกษา เป็นการส่งเสริมความร่วมมือกับ

เครือข่ายและสถาบันการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และบริการจัดการ องค์ความรู้ ตลอดจนการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

6.3 กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่าง กันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษา ดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปรับบทบาทและภารกิจของรัฐ ความเป็นอิสระ และความรับผิดชอบของสถานศึกษา และการระดมทุนและร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา และดำเนินการ ตามกฎระเบียบ กฎหมาย และระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อ และสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่าง กันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงาน และสภาพปัญหาที่แท้จริงของจังหวัดนครพนม

6.4 ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษา ดำเนินการให้มีระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงกันและเข้าถึงได้

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด นครพนม ควรนำข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษา แห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม เป็นข้อมูลพิจารณากำหนดกรอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้ง 6 ด้าน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด อื่นๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา โดยการประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบท เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา

1.3 ผู้บริหารในระดับสูงสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการวางแผนเพื่อ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยต่อเนื่อง เมื่อมีการนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการ จัด การศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ในจังหวัดนครพนม ไปแล้วระยะหนึ่ง ควรจะ ทำการวิจัยเพื่อประเมิน และหาข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อีก เนื่องจากบริบทในการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปอาจทำ ให้มีความต้องการในการที่จะพัฒนาด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยในภาพรวมของเขตตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากแต่ละเขต ตรวจราชการมีบริบทที่คล้ายกัน เพื่อจะได้นำข้อเสนอเชิงนโยบายจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการ พัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

10. กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ตามวัตถุประสงค์ด้วยความกรุณา และความอนุเคราะห์อย่างสูง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไธล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ ปรับปรุง

แก้ไขวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านในการทำงานวิจัยในครั้งนี้

11. เอกสารอ้างอิง

- นิกร จันภิลม และคณะ. (2562). เทคโนโลยีการศึกษาในยุค Thailand 4.0. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 11(1), 304-314.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2551). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา* (พ.ศ. 2549-พ.ศ. 2557). กรุงเทพฯ: สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- มนตรี ศิริจันทร์ชื่น. (2554). *การสอนนักศึกษาในกลุ่มใหญ่ในรายวิชา Gsoc 2101 ชุมชนกับการพัฒนา โดยใช้การสอนแบบ Active Learning และการใช้บทเรียนแบบ e-learning*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิชาญ ทราญอ่อน. (2560). *การรับรองสิทธิของคณาธิการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- วิทยากร เชียงกุล. (2559). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: ดีการพิมพ์.
- สมฤดี พลละวุฒิโหมทัย. (2561). *การพัฒนาการบริหารระบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(1), 264-273.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2557). *การศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต = Lifelong education and lifelong learning*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม. (2561). *แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดนครพนม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. นครพนม: กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผล.
- สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส. (2551). *ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส 5 ปี (พ.ศ. 2551-2555)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.